

“L'article deia, en substància, que, dels tres candidats, un (Martí) cita sis vegades l'expressió 'Països Catalans'; un altre (Miralles), només dues, i el tercer (Laporte) no la cita cap vegada. No cal dir que, per a l'autor de l'article, l'últim programa és el bo: el que no parla de Països Catalans. I és bo justament per això, afirma: perquè no en parla.”

Utopia Institut

Els darrers anys he suportat, amb la bíblica virtut de la paciència, que una petita frase d'un llibre meu fóra metòdicament tergiversada, tallada, citada per fer veure que deia el que no diu, emprada com a maligna arma enverinada i, en fi, gastada i desgastada sense el mínim respecte a la seua integritat i al lloc en què la vaig escriure. Quan això ho feia gent amb mals hàbits de lectura i d'escassa solvència racional, la cosa no tenia gran importància: són pecats habituals de la propaganda. Però quan ho fa algun historiador solvent i respectable (en aquesta mateixa revista), vol dir que el mal s'ha escampat de manera funesta. La frase completa, com vostès ja han endevinat, apareix a la pàgina 236 del meu llibre *Sobre la nació dels valencians*, i diu: “Hi ha utopies necessàries, en tant que horitzons ideals, i d'altres, com el més rigorós catalanisme polític al País Valencià, tan legítimes i atractives com perfectament prescindibles.” Molt bé: no és qualificat de prescindible ni el catalanisme al País Valencià, ni tan sols el catalanisme en política, sinó, tot just, el “més rigorós catalanisme polític”. Vostès ja poden, també, imaginar a quins rigors em referia. Enlloc no diu, ni la frase ni el llibre, que el concepte o el terme “Països Catalans” siga una “utopia prescindible”: i tanmateix, aquesta inexistent idea, aquesta inexistent reducció, és insistentment citada com si fóra la substància central d'aquelles ratlles. No importa que, a continuació, l'autor del llibre –un servidor– escriga: “Els *Països Catalans*, doncs ... formen una antiga comunitat de llengua i de cultura, i un àmbit modern de relació cultural i d'interessos diversos (econòmics, per exemple) afins o compartits. I és una cosa perfectament fonamentada i raonable pensar que l'especificitat valenciana –la identitat mateixa, el llegat històric, la continuïtat cultural, la llengua, etc.– estarà més ben salvaguardada i es desenrotllarà millor dins d'un 'espai català' compartit en termes d'igualtat que no dins d'un espai 'castellanoespanyol',” etc. Possiblement, tot s'ha de dir, defensar els Països Catalans com a comunitat de llengua i de cultura, com a àmbit modern de relacions i d'interessos compartits, com a salvaguarda i fonament de la mateixa especificitat valenciana, fins i tot com a “espai català” on els valencians ens trobarem més reforçats que en un “espai espanyol”, defensar tot això, dic, és també defensar una utopia: però, en aquest cas, una utopia perfectament imprescindible. I que alguns aprenguen, per favor, a llegir bé els llibres que llegeixen. I a no construir falsos trossos de frases ni falsos trossos d'idees. Punt i final.

Aquest, però, no és el problema que em preocupa: m'irrita, però no passa d'això: irritació ocasional. Sí que em preocupa constatar que perd terreny la modesta utopia necessària, la que es pot mantenir i aplicar, la que ens pot reforçar als uns i als altres, la que tots –i els valencians més encara– necessitem per sobreviure amb dignitat i amb alguna perspectiva de futur. És alarmant que, en un context tan poc polític (o això hauria de ser, però pareix que no ho és del tot, vistes algunes pressions exteriors ben poderoses) com el de l'Institut d'Estudis Catalans, els programes dels candidats a la presidència provoquen un article com el que vaig llegir fa pocs dies, en un diari de Barcelona, obra d'un important i vetust periodista. L'article deia, en substància, que, dels tres candidats, un (Martí) cita sis vegades l'expressió “Països Catalans”; un altre (Miralles), només dues, i el tercer (Laporte) no la cita cap vegada. No cal dir que, per a l'autor de l'article, l'últim programa és el bo: el que no parla de Països Catalans. I és bo justament per això, afirma: perquè no en parla. Hi ha Catalunya, diu, i hi ha, eventualment, els països de llengua catalana. Amb això anem ben servits, afegeix, no ens compliquem la vida: no ens compliquem la vida amb els Països Catalans ni tan sols a l'Institut d'Estudis Catalans. Què farem, doncs, si rebentem la utopia imprescindible?